

מראי מקומות- חולין מ"ט

והיינו לכאור' על דרך מש"כ תוס' לעיל (מג: ד"ה קסבר) דספק טריפות היינו לקולא, ורק בספק דרוסה מחמירין. אולם דייק דמדברי הרמב"ם ועוד מבואר דנקטי' דבדואי לאחר שחיטה פריש. ולפי"ז, אפי' לדעת הרשב"א (דף י') דס"ל דבדרך כלל מחמירין בספק טריפות, ורק בזאב מקילין מספק, א"ש מה דמקילין כאן, דאינו בתורת ספק, אלא בתורת ודאי. וע' בבית יוסף (ל"ו, ה') דכ' בשם הכל בו דטעמא דתלינן בתר שחיטה הוא משום שאנו אומרים שכשהרגישה שחום הטבעי אפס במות הבהמה, אז דחקה לצאת, ונקבה לבקש חמימות, א"נ דבעוד שבהמה חי', א"א לתולעת לנקוב מתוך טרדת הריאה, שמרחפת תמיד בלי הפסק. וע' בפמ"ג שם שכ' נפק"מ לדינא בין אם מקילין מדין ודאי או מדין ספק.

(ה) **לכהנים עצמן לא למדנו, וכו'- העיר בהערות להגרי"ש, הא אפי' עם שבשדות נכללים בהברכה, וא"כ למה אין הכהנים עצמן נכללים בהברכה. ותי' משום דמשמע מהפסוקים דאינם נכללים בהברכה, דכתי' כה תברכו את "בני ישראל".**

(ו) **דמוקי לה לברכת כהנים במקום ברכה דישראל- ומהו המעלה בזה, ע' במהרש"א דציין למש"כ תוס' דהא דואברכה מברכין כולל גם עכו"ם, וא"כ י"ל דעדיף להיות נכלל בברכה דשייך לישראל גרידא, ולא להיות נכלל רק בברכה דכולל אף עכו"ם. וכ' התורת חיים דאברכה מברכין משמע ברכה בעלמא, אבל כדמוקי לה לברכת כהנים במקום ברכה דישראל, אז נכללים הם בברכות פרטיות של יברכך, וכו'.**

(ז) **חלב טהור סותם- ע' בפרי מגדים (ל"ו, משב"ז ד'), דבאמצע דבריו שם נתקשה במה דחלב יכול לסתום, הרי החלב לא נברא עם הבהמה, וא"כ אולי ניקב קודם שעלה החלב שם, ואיך יכול לסתום ולחזור ולהכשירו אם כבר הי' טריפה. וכ' דלשי' הפרישה דהיכא דהסתימה עומדת להיות שם לאחר זמן,**

(א) **אמרי, התם כיון דאיכא אוכלים ומשקים, דחקה- פרש"י, ומתוך הדחק נכנסה קופא שלה בבשר, הלכך אע"ג דקופא לבר, הואיל ולא חזינן נקב יוצא לחוץ, כשרה. וע' בהערות להגרי"ש, דבשלמא להראשונים דס"ל דכל היכא דאיכא ספק אזלי' לקולא, א"ש, אבל להסוברים דמחמירין, מאי איכא למימר, למה תולין בדחיקת המאכל ומשתה. וביאר דכאן מסתבר דבא מהוושט לבית הכוסות, שהרי הוושט מחובר לבית הכוסות, ואין צריך לחוש שנקב הריאה, משא"כ היכא דנמצא בהריאה, וכדי להכשיר צ"ל דבא דרך הקנה, וזה דבר דלא שכיח, לכן ס"ל דצריך ראי' להכשיר.**

(ב) **אבל דזיתא מיבוע בוע- פרש"י, כמחט, ומאן דטריף במחט טריף נמי בהא. והק' המהרש"א, מי הכריח רש"י לפרש כן, הרי הכא בכבד קיימין, ומאן דמכשיר במחט לגבי ריאה, הכא בכבד מודה, כיון דאיכא למימר דרך הוושט עלתה לכבד, ואיכא למימר דרך סמפון, אזלי' לחומרא כי ההיא דקטינתא, דל"ש קופא לגו ול"ש קופא לבר דטרפה לגבי כבד. ותי' דכיון דאשתכח במרה, ה"ל כסמפונא רבא דכבדא, ולמאן דמכשיר בריאה, מכשיר נמי בהא, דסמפונא נקט ואתאי.**

(ג) **אינקבה ריאה היכא דמשמשא ידיה דטבחא, תלינן או לא תלינן- ע' בקהלות יעקב (ו', ד') שכ' להסתפק אם מיירי כאן בריעותא גמורה, דבאמת חיישינן שמא הי' נקב מקודם, או דכיון דמשמשא הטבח בה, א"כ אי"ז ריעותא גמורה. וכ' דמהא דאמר ר' הונא דינו (לעיל ט.) דנשחטה הותרה עד שיביא ראי' דהי' טריפה, בציוור דהי' ריעותא קלושה, דהיינו דמיירי דנטל זאב בני מעיים, וא"כ מאד מסתבר לומר דהנקבים באים מהזאב, א"כ י"ל דה"ה כאן אי"ז אלא ריעותא קלושה, ולכן שפיר מקילין מספק.**

(ד) **לאחר שחיטה פריש- ע' בש"ך (ל"ו, ט"ו), דדייק מלשון הטור והשו"ע דמקילין מספק,**

רק עד חומש. וא"כ, זה דאמר הגמ' איסורא דאורייתא הוא, היינו דכיון דבאמת לאו הוא, א"כ לא אכפ"ל כאן במה דהתורה חסה על ממונן של ישראל.

(א) **אינהו מיכל אכלי, ולדידן מיסתם נמי לא סתים** - ולכאו' תמיהתו תמוה, דממ"נ, אם סבירא לן דחלב אסור הוא, א"כ שפיר אמרי' דאין סותמין בה, ואם סבירא לן דחלב כשר הוא, א"כ למה לא אוכלין אותו. וכ' בחי' הר"ן דודאי פשיטא לן דמדנינא שרי, דקיי"ל כר"ע דאמר להוציא החלב שע"ג הקיבה. אלא דבני בבל נהגו בו איסור, ומש"ה קאמר דכיון דאינהו מיכל אכלי ל', דמדנינא שרי, מסתייא דלא ליכליני' אנן משום מנהגא, אבל ודאי לא מחמרי' ל' כולי האי במנהגא דלאו דינא, לומר דאפי' מסתם נמי לא סתים.

אע"פ דבשעת הנקב היתה טריפה, מ"מ מהני להיות סתימה. אבל עדיין ק' לשי' הרשב"א, דס"ל דכל שהיתה טריפה א"א לחזור להיות כשרה אח"כ. וע"ז תי' דמ"מ יכולין לומר דחזקה שלא היתה שם נקב בשעת לידה, וא"כ יכולין לסמוך דהי' החלב שם קודם שהי' הנקב שם, ושפיר מהני לסותמה.

(ח) **חלב טהור סותם, טמא אינו סותם - פרש"י**, דהחילוק בין חלב טהור לחלב טמא הוא דחלב טהור אדוק מאד והוי סתימה מעליותא, אבל חלב טמא אינו חיבור אלא תותב. והרמב"ם (שחיטה ו', י') כ' דחלב טמא הוי קשה ואינו סותם. וביאר הכסף משנה דכיון דהם קשים אינם מתדבקים בנקב.

(ט) **דוקא אמר סותם טהור, והאי סותם הוא - הק' בחי' הר"ן**, מהו הה"א לומר כן, מהו אם טהור או טמא, הרי לכאו' הכל תלוי באם יכול לסתום הנקב או לא. ותי' דאולי זה הי' גופא ההלמ"מ, דחלב שהוא טהור סותם, ואינו תלוי בטעמא כלל (וע"ע ברעק"א בהמשך סוגיין דציידד כן ג"כ). ועוד תי', דאפשר דמאי דאמרי' דטמא אינו סותם, אין זה מעיקר הדין, אלא מדרבנן הוא שחחמירו, שחלב אסור לא יתיר, כדי שלא יטעו לומר שכיון שהוא מתיר, כש"כ שהוא עצמו מותר, ולפי"ז שפיר י"ל דחלב חי' יכול לסתום.

(י) **ועוד, דהתורה חסה על ממונם וכו' - ויש לע'**, מה שייך להכריע הספק ע"פ זה. וביאר בהערות להגרי"ש דצ"ל דהגמ' סבר דבעצם הדין הוא כר' ששת, אלא דלכבוד רב, סבר הגמ' דאין לפסוק כנגדו, וצריך להחמיר כמותו. וע"ז אמר הגמ' דהסברא דהתורה חסה על ממונן של ישראל דחה סברא זה דצריך להקל לכבוד רב [ולפי"ז צ"ל דתשובת הגמ' הוא דעכ"ז, כיון שהוא ענין של איסור דאורייתא, אין להביא ענין של התורה חסה, וצ"ע]. אולם ע' במהר"ם שי"ף שכ' דכוונתו הי' לומר דר' ששת ורב שקולין הן, ולכן כיון דהתורה חסה על ממונן של ישראל, ראוי לפסוק כר' ששת [וק' כנ"ל, דהא ספק דאורייתא הוא, ומה שייך לומר דהתורה חסה על ממונן של ישראל להקל בדין תורה, וכמו דמסיק הגמ' באמת, אולם מהו הה"א]. וע"ע במהר"ץ חיות דכ' דהיכא דמייירי בביטול עשה, שפיר י"ל דהתורה חסה על ממונן של ישראל, לפי דאדם אין חייב ליתן כל הונו כדי לקיים עשה,